

opus slavofilismului, el n-a fost străin oricărui slavofilism. Concluzia lui Koperjinski este clară — Karavelov este numai un liberal.

În general, nici Koperjinski, nici colectivul istoricilor bulgari care au alcătuit «Istoria Bulgariei» în 1954 sau în 1958, nici colectivul istoricilor sovietici care au scris «Istoria Bulgariei» în 1954 și nici alți cercetători bulgari și sovietici nu sînt de părerea lui N. Kondarev. Nu putem insista asupra acestei probleme, dar deoarece ideologia lui Karavelov este strîns legată de istoria și lupta emigrației bulgare din România, problema interesează și pe istoricii romîni așa cum îi interesează pe istoricii și pe literații sirbi, Karavelov ocupînd un loc de frunte în perioada de început a noii literaturi sirbești. Istoricii sovietici, la fel interesați, au adus serioase contribuții la lămurirea acestei probleme în care mai există totuși multe elemente controversate. Publicarea articolelor și corespondenței lui Karavelov din perioada 1860—1869 este un pas serios în această privință, după cum o contribuție de seamă este și lucrarea de față. Tocmai aceasta este și motivul pentru care editura Partidului Comunist Bulgar a considerat necesară publicarea ei, chiar dacă părerile autorului contrazic pe acelea ale majorității cercetătorilor.

Lucrarea lui N. Kondarev se citește ușor, fiind scrisă într-un stil atrăgător și purtînd în ea ceva din atmosfera de largă generozitate și de înflăcărată luptă, care însoțește tot ceea ce este în legătură cu marea figură a lui Karavelov. Autorul a procedat bine adăugînd la finele cărții o serie de note explicative, programul Comitetului revoluționar bulgar în cele două redacții ale lui, o bibliografie și un indice.

Constantin N. Velichi

Constantin N. Velichi, **Mișcările revoluționare de la Brăila din 1841—1843**. Societatea de științe istorice și filologice din R.P.R., București, 1958, 426 p.

Monografia de față e alcătuită din două părți foarte distincte. O primă parte (pp. 11—200) cuprinde studiul propriu-zis al evenimentelor revoluționare din anii 1841—1843, iar în partea a doua autorul publică un număr de 214 documente și acte de arhivă, în legătură cu evenimentele amintite (pp. 201—422). Să ne oprim asupra lor, pe rînd.

Înainte de a intra în tratarea problemelor, Const. N. Velichi își însoțește studiul de o prefață, în care analizează în mod critic poziția istoriografiei burgheze față de evenimentele care formează obiectul acestei lucrări. De obicei, un astfel de capitol face parte din însăși corpul lucrării. Velichi concentrează și compară în paginile acestei prefețe, scrisă cu o deosebită vervă științifică, cea mai mare parte din contribuțiile vechii istoriografii bulgare, romîne, ruse și franceze, începînd cu scurtele expuneri, cu caracter informativ, ale lui Vaillant (1844) sau Elias Regnault (1852) și pînă la manualul de Istorie a Bulgariei din 1954. Mi se pare firesc așa. Cititorul începe lectura textului, informat fiind că vechile cercetări sînt incomplete, conțin greșeli sau au tratat numai parțial problematica acestor mișcări sociale.

Studiul propriu-zis cuprinde șapte capitole, dintre care primele trei formează din punct de vedere istoric, partea introductivă a capitolelor următoare. E vorba de *Bulgaria la sfîrșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea* (subtitlul: *Situația internă a imperiului turcesc. Viața poporului bulgar sub dominația turcească putea să lipsească, mai ales că nu-i urmează un altul*), de *Bulgarii din Țara Romînească și din sudul Rusiei* și, în sfîrșit, de *Mișcările din Bulgaria în prima jumătate a sec. al XIX-lea*. Pornind de la caracterizarea situației în continuă decadentă a imperiului otoman, de la sfîrșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea, cu toate tendințele politice, economice și sociale centrifugale, caracteristice acestei perioade, autorul ajunge să justifice din punct de vedere istoric emigrarea în masă a bulgarilor la nordul Dunării, în Țările Romîne și în sudul Rusiei. Acest